

Gerry Adams, el despertar de la pau

Gerry Adams, president del Sinn Féin, ha aconseguit obrir de nou el procés de pacificació a Irlanda del Nord amb un nou alto-el-foc de l'IRA, declarat el passat 19 de juliol. 'Abans de l'aurora' és el títol de l'autobiografia d'Adams que l'Editorial Thassàlia ha publicat fa pocs mesos. EL TEMPS us n'ofereix un ampli extracte de l'epíleg, una interessant anàlisi del frustrat procés de pau iniciat l'any 1994, que ara renova l'esperança.

El 1982 vaig intentar obrir un debat públic en vista a assolir la pau a través del diàleg i la consecució d'un acord democràtic. El 1983, després que fos elegit president del Sinn Féin, vaig intentar avançar en aquesta línia i vaig fer públic que el nostre partit estava desitjant establir un diàleg amb el govern de Dublín i l'SDLP [Partit Laborista i Social Democràtic]. L'any següent, uns amics i jo vam resultar ferits en un atemptat legitimista. Més endavant es va saber que el grup que ens va disparar al centre de Belfast actuava amb el coneixement del departament d'intel·ligència militar britànic. Aquell mateix any una bomba de l'IRA [Exèrcit Republicà Irlandès] va explotar a Brighton i va anar d'un pèl que no mata la Thatcher, artífex de les morts per vaga de fam, i tot el seu gabinet.

Els èxits electorals del Sinn Féin van encendre l'alarma a Londres i a Dublín. Les classes dominants estaven molt preocupades per si l'SDLP era desplaçat com a representant únic dels nacionalistes al nord. El 1985, en un intent de contrarestar l'ascensió del Sinn Féin, els governs de Londres i Dublín van signar el Tractat Hillsborough, un acord anglo-irlandès que provocà una intensa i extensa oposició per part dels unionistes.

El 1986 vaig defensar la teoria que el conflicte militar entre les

forces britàniques i les republicanes només es podia resoldre amb un acord polític. La solució militar no existia. Aleshores el Sinn Féin ja havia desenvolupat una plataforma política sòlida des de la qual podíem presentar una estratègia de

"Sovint l'IRA havia perseguit arribar a un acord de pau. Els qui optaren per la lluita armada ho feien com a últim recurs."

pau. Aquesta estratègia va esdevenir molt aviat el nostre objectiu polític principal i vam començar a dialogar amb tota mena de grups i individus, com ara membres de l'església protestant, grups de reconciliació i pau i organitzacions polítiques.

(...) Els republicans sempre han abraçat qualsevol alternativa a la guerra. Els qui optaven per la lluita armada mai no la van veure com l'única forma de lluita, i sovint l'IRA mateix havia perseguit arribar a un acord de pau. Els qui van

optar per la lluita armada ho feien com a últim recurs, perquè tenien la sensació que les altres alternatives d'assolir algun tipus de progrés estaven tancades. El conflicte el van militaritzar els britànics, però essencialment continuava sent un conflicte polític i com a tal exigia una solució política.

Durant els contactes que vaig mantenir amb individus, grups polítics, religiosos i d'altres tipus, vaig exposar la teoria republicana segons la qual si volíem assolir la pau, hauríem de trobar una solució democràtica al conflicte. En opinió nostra, això significava acabar amb el domini britànic. No obstant això, els representants del Sinn Féin també recalçàvem, tant en les nostres converses privades com en els nostres discursos públics, la necessitat de trobar un punt de partida comú, on unionistes i nacionalistes poguéssim discrepar sense por, poguéssim conviure junts sobre la base d'algun tipus d'acord mutu. Jo recalçava especialment l'objectiu republicà, tan llargament esperat, d'unir "tota la població d'Irlanda, d'abolir per sempre el record de dissensions passades i substituir les etiquetes de protestant, catòlic i dissident per l'adjectiu normal i corrent "d'irlandès" i prou...

(...) A la primavera del 1993 els britànics van proposar que una delegació del govern britànic i una delegació del Sinn Féin es reunis-

sin i mantinguessin una intensa ronda de negociacions després de les quals, van assegurar, l'IRA quedaria convençut que la lluita armada ja no era necessària. La direcció del Sinn Féin va comunicar a l'IRA la sol·licitud del govern britànic que cessessin temporalment les seves operacions per a facilitar les converses, i pel maig del 1993 l'IRA va respondre tot acceptant una suspensió de dues setmanes. Però arribats a aquest punt, el govern britànic es va fer enrere influït, en part, almenys, per les dificultats dels *tories*, que liderava el Sr. [John] Major, i que aleshores depenia del suport unionista a la Casa dels Comuns.

Els contactes més importants i més substancials que es van dur a terme durant els anys vuitanta i noranta van anar a càrrec del líder de l'SDLP John Hume i jo mateix. (...) Havíem firmat acords encaminats a aconseguir el que nosaltres creïem que podia crear les condicions necessàries per a assolir una pau duradora. L'èxit, ara, depenia de la resposta que obtinguéssim dels governs britànic i irlandès i de l'IRA. La direcció de l'IRA va respondre amb aquestes paraules: "Si la voluntat política hi és, o es pot crear, podria constituir la base per a assolir la pau". El govern de Dublín ens va prometre el seu suport, però el govern britànic, no.

Com a continuació als contactes que vam mantenir amb el govern irlandès, que presidia Albert Reynolds, vam adoptar una sèrie de principis polítics de base, partint d'una proposta que ens encaminés a tots plegats a sortir del conflicte i arribar a un acord negociat. La Iniciativa de Pau per a Irlanda, popularment coneguda amb el nom de propostes Hume/Adams, contenia un procés i una dinàmica encaminats a assolir un nou acord amb

el govern britànic i amb els unionistes per a crear una pau duradora a Irlanda.

El govern britànic va rebre la nostra iniciativa amb fredor, però el cert és que a Irlanda i a Gran Bretanya ja havia provocat un debat popular a gran escala, que demostrava l'enorme suport de la gent perquè es donés una solució política al conflicte. L'emergència subsegüent de la Declaració de Downing Street entre els governs britànic i irlandès el desembre del 1993 va ser en gran mesura la resposta al document que John Hume i jo els

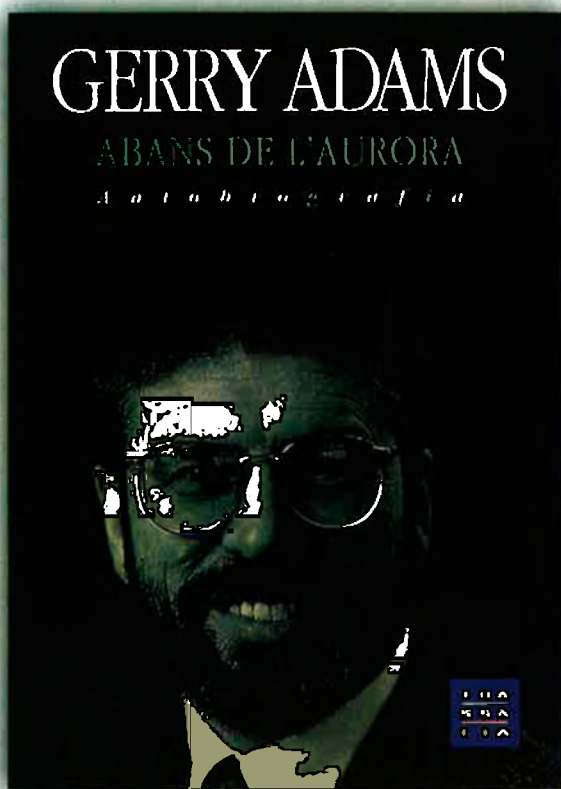
clarificar aspectes polítics en favor del Sinn Féin i a reconèixer el nostre mandat democràtic. Finalment, el primer ministre britànic i altres representants del govern van clarificar alguns punts de la Declaració, i el maig del 1994 el govern britànic per fi va respondre una llista de preguntes del Sinn Féin.

Aleshores John Hume, el primer ministre irlandès Albert Reynolds i jo ja havíem (...) assolit un nivell bo de consens sobre com guanyar una pau duradora i també ens havíem assegurat el suport actiu d'elements importants dels irlandesos

d'Amèrica. La dinàmica que això comportava i els compromisos assolits van crear les condicions necessàries perquè l'IRA anunciés el seu històric "cessament complet d'operacions militars", a partir del 31 d'agost del 1994. Després de vint-i-cinc anys de resistència ininterrompuda, la direcció de l'IRA va deixar ben clar que la seva intenció era ajudar a buscar un acord de pau negociat.

(...) L'esperança arreu d'Irlanda era palpable. Aquella cessació de l'IRA era una iniciativa històrica i sense precedents per part d'un exèrcit no derrotat. Va ser celebrada a tot el món i reconeguda fins i tot pel primer ministre britànic com "la millor oportunitat per a la pau en 75 anys"; l'expectativa popular que el govern britànic l'aprofitaria era molt gran.

Malgrat tot, el govern britànic, i per tant els unionistes, van respondre de forma molt negativa a la cessació de l'IRA. Adoptant una postura totalment contrària a la seva actitud d'abans, el senyor Major va posar obstacle rere obstacle per a seguir en el camí de la pau. Aquesta estratègia perseguia alençar l'ímpetu del procés de pau, minar-lo i substituir el programa democràtic que contenia per un altre

haviem transmès aquell mateix any. La Declaració de Downing Street va suposar un pas endavant per part d'ambdós governs, però no reflectia ni el potencial democràtic ni la dinàmica que John Hume, el govern irlandès i jo havíem donat a la proposta. Tot i així, el Sinn Féin va intentar mirar-se aquella declaració de forma constructiva.

Però a la Declaració de Downing Street va seguir un període de frustració, en què el govern britànic anava posant entrebancs al procés de pau, negant-se, per exemple, a

que estigués d'acord amb els interessos del govern britànic.

L'estratègia britànica posava bastons a les rodes de les negociacions, però en altres camps era igualment negativa. L'estiu del 1995 va sortir de la presó el paracaigudista britànic Lee Clegg, després de complir una condemna de només dos anys per l'assassinat d'una noia de disset anys a Belfast Occidental. En tornar a l'exèrcit, Clegg va ser ascendit. El nombre de tropes britàniques a Irlanda del Nord no va disminuir gens d'ençà del 1994, es va renovar la legislació repressiva i la RUC [Policia Reial de l'Ulster] va autoritzar el pas d'un bon nombre de desfilades orangistes pels districtes catòlics amb ganes de cercar brega. Les condicions de vida per als presoners polítics irlandesos a la Gran

britànica en part, però amb la caiguda del govern de Dublín que presidia Albert Reynolds i l'arribada al poder d'un nou govern de coalició presidit per John Bruton, es va produir una realineació molt significativa de les forces polítiques irlandeses. La força del procés de pau va començar a vacillar enfront de les posicions britànica i unionista.

Abans que l'IRA cessés les seves operacions, el govern britànic havia parlat de començar les negociacions de pau passats tres mesos d'aquesta cessació. El novembre del 1995 havia passat més d'un any sense que els britànics haguessin fet cap pas, ni tan sols suggerir una data per començar les converses. Londres havia posat un entrebanc més al procés. Ara exigia la rendició o el lliurament de les armes per

Tot i que el Sinn Féin tenia serioses reserves respecte al grau de compromís del govern britànic en aquest acord de col·laboració paral·lela, vam participar de ple en el projecte. La nostra participació es va traduir en la presentació de diverses propostes orals i per escrit a la comissió Mitchell, en línia amb la política del Sinn Féin per a la desmilitarització, així com altres suggeriments en vista a l'establiment de converses entre tots els partits. Els partits unionistes van refusar participar en l'acord de col·laboració paral·lela. El senyor Paisley va ignorar les posicions dels dos governs i a la UUP [Partit Unionista de l'Ulster] només li interessava tractar la qüestió del lliurament de les armes.

El 16 de gener del 1996 es va publicar l'informe Mitchell. Jo el vaig rebre amb aquestes paraules: "Considero que ofereix una base per a avançar en la resolució de tots els punts, de forma que satisfaci totes les parts com a part del procés... en altres paraules, l'informe Mitchell pot ser el punt de partida per a les converses entre tots els partits".

Però poques hores després de la presentació d'aquest informe, John Major, unilateralment, el va desestimar. Mantenia el lliurament de les armes com una precondició a les converses, punt que l'informe Mitchell havia considerat no procedent, i a més va afegir una nova precondició: eleccions prèvies, tal com havien proposat els unionistes. No va oferir cap data per al començament de les converses entre tots els partits, que havia promès per a finals de febrer.

Quan altres republicans i jo mateix vam intentar avisar els nostres adversaris polítics que el govern britànic estirava la corda del procés de pau perquè es trenqués, no ens van escoltar. Però quan les esperances d'entrar en negociacions de pau es van esvaïr, després de gairebé divuit mesos de cessació, el fracàs va ser inevitable.

Tan bon punt vaig sentir els rumors que circulaven als mitjans de comunicació que l'IRA havia fet unes declaracions anunciant el final de la cessació, vaig telefonar a

ARXIU / EFE

Gerry Adams, a les portes del Castell de Stormont el 10 de juny de 1996. Aleshores, al president del Sinn Féin no se li va permetre l'entrada a les converses de pau.

Bretanya es van deteriorar de manera considerable.

En aquestes circumstàncies totes les parts integrants de la iniciativa de pau per a Irlanda van haver de fer gala d'una determinació extrema per progressar en les negociacions entre tots els partits. Fins i tot davant d'una aproximació mínima per part de Londres, hauria estat possible encara mantenir una certa confiança en l'estratègia de pau, a còpia de presentar iniciatives alternatives, tasca en la qual John Hume i jo ens vam escarrassar de valent.

Això exigia que el govern de Dublín donés suport amb força als objectius del procés. La influència creixent dels irlandesos d'Amèrica també va dificultar l'aproximació

"Major mantenia el lliurament d'armes com a pre-condició a les converses, punt que l'informe Mitchell considera no procedent".

part de l'IRA com a nova precondició. Després d'intensos contactes diplomàtics, amb el procés de pau a punt d'anar-se'n en orris i la vigília d'una visita històrica a la Gran Bretanya i Irlanda del president dels Estats Units Bill Clinton, que va tenir un paper positiu i imparcial en favor del procés de pau, el senyor Major i el senyor Bruton van signar un acord de col·laboració paral·lela. Aquest acord volia dir que ambdós governs serien els responsables de preparar un calendari de converses conjunt entre tots els partits, i una comissió internacional presidida pel senador nord-americà George Mitchell s'encarregaria de resoldre la qüestió del lliurament de les armes.

John Hume. Vaig parlar amb l'oficina del primer ministre de Dublín, i vaig parlar amb la Casa Blanca. Recordo que Tánaiste Dick Spring era a Washington. Llavors ja hi havia una amenaça de bomba a Londres. En un esforç d'avisar el senyor Spring de com es presentava la situació, vaig telefonar a l'ambaixador irlandès als Estats Units. Quan vaig sentir l'avanç informatiu i vaig veure les imatges de Canary Wharf per la televisió, el nombre de ferits i més tard van aparèixer dues víctimes mortals, la sensació de tristesa que m'envaïa va esdevenir un dolor profund quan pensava en els morts, els ferits i les seves famílies. L'IRA era clarament responsable de l'explosió a Londres i de totes les seves conseqüències, però la responsabilitat del fracàs del procés de pau requeria en John Major. Una oportunitat sense precedents per a la pau es va desplomar davant la negativa del govern britànic i els líders unionistes d'encetar un diàleg honest i obrir negociacions de debò. (...) Hi va haver un any i mig de pau sense que ni Londres ni els líders unionistes se sentissin impulsats a moure un dit que mirés més enllà dels seus propis interessos.

A poc a poc, fins i tot les classes dominants de Dublín i Londres tornaven a la seva vella tàctica d'aïllar el Sinn Féin amb la intenció de pressionar l'IRA. Els vaig avisar que allò era una bogeria total.

(...) La reacció del senyor Major davant d'aquells atacs va ser anunciar una data per a les converses, però tot i així llavors la data anava acompanyada de precondicions. Les converses entre tots els partits començarien el 10 de juny, però després d'unes confuses eleccions que s'haurien de celebrar el 30 de maig. Aquestes eleccions facilitarien a tots els partits que sortissin elegits, va declarar el senyor Major, una via "clara, directa i automàtica" de participació en les negociacions entre tots els partits, excepte el Sinn Féin. El Sinn Féin i el SDLP van protestar enèrgicament contra aquelles eleccions i contra una altra proposta unionista de formar un fòrum, una assemblea de tots els partits que obtinguessin

ARXIU / EFE

D'esquerra a dreta, Gerry Adams, Albert Reynolds, llavors primer ministre irlandès, i John Hume, líder del SDLP, el dia 9 de juny de 1994. Els compromisos assolits per les tres parts van crear les condicions necessàries perquè l'IRA anunciés un històric alto-el-foc el dia 31 d'agost d'aquell mateix any.

mandat electoral. Les nostres objeccions van ser ignorades.

En aquelles eleccions el nostre partit va incrementar el percentatge de vots a les divuit circumscripcions dels sis comtats. Vam ob-

"El camí serà difícil, perillós i arriscat, però si treballem plegats estic convençut que tindrem un acord de pau a Irlanda."

tenir el 15,5% del total de vots, equivalent al 42% del vot nacionalista. (...) A Belfast, la meua ciutat natal i la segona ciutat més gran d'Irlanda, el Sinn Féin va ser el partit més votat i per primera vegada a la història, els nacionalistes de Belfast van guanyar els unionistes.

El 10 de juny van començar les converses a Stormont liderades pels dos governs, rebatejades ara amb el nom de converses multipartides. Els disset negociadors elegits del Sinn Féin se'n van quedar a fora. Una setmana després, el 15 de juny, una bomba enorme va explotar a Manchester. Era gairebé com si tornéssim a ser al principi. Però no!

No ens podem desviar de la tasca que ens ha tocat: construir la pau en aquesta illa. La història ens ha deixat un repte davant de totes les portes. La població d'Irlanda, des del racó més petit de l'illa passant per la diàspora d'irlandesos arreu del món, ha expressat l'anhel d'assolir un acord de pau duradora i una nova democràcia. Construir un nou pacte que mereixi la lleialtat i l'acord de tots els sectors de la població pot ser un repte desesperant, però és el repte amb què ens hem d'enfrontar tots els líders polítics d'aquestes illes.

Si aquest repte es transforma en realitat haurem de respondre-hi amb coratge i imaginació. No serà fàcil. El camí serà difícil, perillós i arriscat per a tots nosaltres, però si treballem plegats estic convençut que ens en sortirem. Estic convençut que tindrem un acord de pau a Irlanda. Un acord que neixerà d'un procés de negociació complet, conduït pels dos governs i que comptarà amb la participació del Sinn Féin. En opinió meua la població de Gran Bretanya també dona suport a aquest objectiu. Ells també volen que hi hagi pau a Irlanda del Nord. Això arribarà quan siguem capaços de convertir les estratègies de pau i els processos negociadors en un nou inici per a unionistes i nacionalistes, i quan la població de Gran Bretanya i la població d'Irlanda assolim un acord que es basi en el respecte de la nostra mútua independència.

Estic convençut que si som flexibles, si cavem ben endins superarem tots els obstacles (...).